

5ο σεμινάριο του Γ' Κύκλου Διαδικτυακών Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων ΕΘΝΟΓΡΑΦΕΙΝ (2022-2023)

«Δημόσια Ανθρωπολογία, Θηλυκότητες, Ανδρισμοί και Φεμινιστική Κριτική»

MOMus-Μουσείο Φωτογραφίας Θεσ/νίκης - Διεθνής έκθεση «Η κλωστή ως συμβάν». Φωτογραφία: Φωτεινή Τσιμπιρίδου

Στόχος του σεμιναρίου ΕΘΝΟΓΡΑΦΕΙΝ είναι να συμβάλει σε μία κριτική και διεπιστημονική συζήτηση για τη θεωρία και πρακτική της εθνογραφίας, την επιστημολογία της έρευνας, τη σημασία της ενσώματης εμπειρίας, αλλά και τους τρόπους διάχυσης της παραγόμενης ανθρωπολογικής γνώσης στο ακαδημαϊκό και μη-ακαδημαϊκό κοινό. Η ανθρωπολογική μελέτη, ως ερευνητική πρακτική και ως πολιτική γραφής που εμπεριέχει την κριτική αποτίμηση, την ενσυναίσθηση, τον αναστοχασμό και την αυτοαναφορικότητα, αναδεικνύει τη σημασία της πολυτροπικής ανάλυσης του τοπικού για την κατανόηση του γενικού.

Διοργάνωση:

Φωτεινή Τσιμπιρίδου – Ιωάννης Μάνος – Ελένη Σιδέρη

Τα σεμινάρια διεξάγονται ημέρα Δευτέρα, 16:00-18:00

Πλατφόρμα Σεμιναρίων: ZOOM Link

<https://zoom.us/j/8364531775?pwd=OVg3YVZlbnVcYWs3S0JYcEFGYlVlOT09>

Meeting ID: 836 453 1775 Passcode: KB2JKa

13 Μαρτίου 2023

"Πατριαρχία και αποικιακότητα θηλυκών και αρσενικών σωμάτων. Το παλίμψηστο ως μεθοδολογία ανάλυσης και αποκαθίλωσης στην πράξη"

Φωτεινή Τσιμπιρίδου, Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Παν/μιο Μακεδονίας (Πρόεδρος του Τμ. Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Δ/ντρια του Εργαστηρίου Culture-Borders-Gender/LAB, Πρόεδρος της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων στο ΠΑΜΑΚ 2020-2023.

13/3/23 Φωτεινή Τσιμπιρίδου, "Πατριαρχία και αποικιακότητα θηλυκών και αρσενικών σωμάτων. Το παλίμψηστο ως μεθοδολογία ανάλυσης και αποκαθίλωσης στην πράξη"

Η πατριαρχία αποτελεί σύνθημα και δέσμευση για τους φεμινιστικούς αγώνες, από τότε που ο ριζοσπαστικός φεμινισμός επικαλέστηκε στο όνομά της τη γενικευμένη ανδρική κυριαρχία. Αρκεί αυτή η συνθηματολογική έγκληση να συσπειρώσει σώματα που υφίστανται διακρίσεις και αντιδρούν στις κατά τόπον επάλληλες μορφές κυριαρχίας; Επείγει να επιστρέψουμε στο θέμα της πατριαρχίας και με τη συνδρομή της ανθρωπολογικής έρευνας κατ' αρχήν να διερευνήσουμε τις γενεαλογίες της στη μακρά διάρκεια του μετασηματισμού των κοινωνιών από τις σχέσεις αμοιβαιότητας στην καπιταλιστική ανισότητα. Να συνδέσουμε τις βιοπολιτικές τεχνολογίες της αποικιοκρατίας, τον φυλετικό και σεξιστικό καπιταλισμό με τις τοπικές πρακτικές κυριαρχίας, κατοχής και ελέγχου των θηλυκοποιημένων σωμάτων. Αφετέρου να διερευνήσουμε τα ιδιώματά της στις συνθήκες

αποικιακότητας που προκύπτουν, τόσο για θηλυκά όσο και για ανδρικά σώματα. Η μελέτη της πατριαρχίας ως παλίμψηστο πολλαπλών ηγεμονιών και τεχνολογιών κυριαρχίας, συνιστά μια μεθοδολογική πρόταση επιστημολογικής και πολιτικής απο-αποικιοποίησης εντός των Σπουδών Φύλου, αλλά και στη συνάντησή τους με τη φεμινιστική και τη μετααποικιακή κριτική. Καθώς εγγράφεται στη συζήτηση και ακολουθεί εμπειρίες μαύρων θηλυκών σωμάτων, απόγονων σκλάβων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευρύτερα για τη διερεύνηση των πολλαπλών διαθεματικού τύπου κυριαρχιών που συγκροτούν ηγεμονικούς ανδρισμούς, τοξικές αρρενωπότητες και αποικιοποιημένα θηλυκά σώματα παγκοσμίως. Η μελέτη των ενσώματων εμπειριών στην τροπικότητα του παλίμψηστου μας επιτρέπει να αντιμετωπίσουμε την πρόκληση της απο-αποικιοποίησης με πιο απτούς/σαρκικούς και επιτελεστικούς τρόπους. Ως μεθοδολογία έρευνας που εστιάζει στο σώμα και φεμινισμών στην πράξη μας κατευθύνει όχι μόνο στην αποδόμηση αλλά και στην αποκαθίλωση της πατριαρχίας. Ανιχνεύοντας ηγεμονικούς ανδρισμούς και θηλυκές αποικιακότητες κατά περίπτωση και περίσταση στην πράξη προχωράμε πέρα από λογοθετικές αναλύσεις και επιστημολογικά δυτικοκεντρικές εμμονές για τις πάσχουσες θηλυκότητες που χρήζουν δικαιωματικής μόνο προστασίας.

Η **Φωτεινή Τσιμπιρίδου** είναι Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Πρόεδρος του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Culture-Borders-Gender/LAB και Πρόεδρος της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων στο ΠΑΜΑΚ 2020-2023). Σπούδασε Γαλλική Φιλολογία στο Α.Π.Θ και είναι Δρ. Εθνολογίας-Ανθρωπολογίας της στην École des Hautes Études en Sciences Sociales (E.H.E.S.S.) στο Παρίσι. <https://www.uom.gr/bsol> Κάνει επιτόπια εθνογραφική και ανθρωπολογική έρευνα σε Ελλάδα, Τουρκία, Βαλκάνια και Μέση Ανατολή. Γράφει και δημοσιεύει για ζητήματα μειονοτήτων, φύλων, κουλτούρας, πολιτικής και κινηματικής δράσης. Ιδρυτικό μέλος της κολεκτίβας **décolonize hellás** από το 2020. Μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του περιοδικού *φεμινιστικά/feministiqá*. Ενδεικτικά σχετικές μελέτες: (Tsibiridou, F., 2022). «On Honor and Palimpsest Patriarchal Coloniality in Greece, the Western Balkans, and the Caucasus. Anthropological Comparative Accounts from a Post-Ottoman Decolonial Perspective», *Genealogy* 6, σ. 73. [doi:10.3390/genealogy6030073](https://doi.org/10.3390/genealogy6030073), (2021) «Γενεαλογίες του κουρδικού γυναικείου κινήματος: αυτό-εθνογραφία και ιστορίες δημιουργικής φεμινιστικής χειραφέτησης», Πρόλογος στο Handan Çağlayan, *Γυναίκες στο κουρδικό κίνημα. Μητέρες, συντρόφισσες, θεές*. Αθήνα: RedMarks, σς 20-27. (2019). «Εθνογραφία από το κέντρο μιας παγκόσμιας Πόλης: φεμινιστική κριτική και τέχνη, γυναικείες μνήμες, ευάλωτα σώματα και κοσμοπολιτική», *Marginalia*, τ. 5, αφιέρωμα *Πένες γυναικών, ιστορίες (α)ορατότητας* <https://marginalia.gr/arthro/ethnografia-apo-to-kentro-mias-pagkosmias-polis-feministiki-kritiki-kai-tec-hni-gynaikeies-mnimes-eyalota-somata-kai-kosmopolitiki/?fbclid=IwAR3h9vDzm6mezeQxQLSs-asgYVXdZnzfniLeuoWNUJcP-vY41odcoBJ1IF0>, (2018) «Η πατριαρχία ως αιχμαλωσία στη μετασοβιετική εποχή: βότκα ανδρισμός επί της οθόνης και θυμωμένες φεμινίστριες στην κάμερα», *Φεμινιστικά/Feministiqá*, τεύχος 1, <http://feministiqá.net/?fbclid=IwAR01Xb5HTL5P-yxagacopmt1YH3Enii6F0wNpgwh9Qf-stxC4C7LdBRp7Zg>

Ομιλίες 3^{ου} κύκλου του ΕΘΝΟΓΡΑΦΕΙΝ (2022-2023)
Δεκέμβριος 2022 - Μάιος 2023

Ο 3ος Κύκλος ξεκινάει το Δεκέμβριο του 2022, με τον τίτλο «**Δημόσια Ανθρωπολογία, Θηλυκότητες, Ανδρισμοί και Φεμινιστική Κριτική**»

Από τη σκοπιά μιας Δημόσιας Ανθρωπολογίας και στη συνάντηση αυτής με τη φεμινιστική κριτική, ο 3^{ος} κύκλος του Εθνογραφείν ανοίγει τη συζήτηση για τρέχοντα πεδία ανάλυσης στις Σπουδές Φύλου, όπως η συγκρότηση και επιτέλεση της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας.

Ενσωματώνοντας ηγεμονίες, κοινωνικές ανισότητες και σχέσεις εξουσίας με όρους παλίμψηστων πατριαρχιών, θηλυκότητες και ανδρισμοί συνιστούν το βασικό διακύβευμα για τις πολιτικές της ταυτότητας. Συνάμα, ανδρισμοί, θηλυκότητες και πολιτικές ταυτότητας; αποτελούν προνομιούχο φακό παρατήρησης και διερεύνησης των προκλήσεων για τις θεσμικές πολιτικές ισότητας αλλά και τις ακραία αντιδραστικές σε αυτές τάσεις. Σε αυτό τον κύκλο των σεμιναρίων αναζητούμε τη συνθετότητα

και τη δυναμική της κοινωνικοπολιτισμικής συνθήκης στη συγκρότηση του υποκειμένου και στην επιτέλεση του έμφυλου εαυτού, συγχρονικά και διαχρονικά, τόσο σε νοούμενα ως συμπεριληπτικά, όσο και σε συγκρουσιακά περιβάλλοντα.

Μέσα σε διαφορετικά κοινωνικά και ιστορικά συμφραζόμενα παλίμψηστων ηγεμονιών επιστημολογικής ιεραρχίας, οικονομικής ανισότητας, εγκατάλειψης στις περιφέρειες και αποκλεισμών στα σύνορα, αλλά και εν μέσω γενίκευσης των συγκρούσεων και της επισφάλειας διερευνάται η σημασία των ηγεμονικών και τοξικών ανδρισμών που καταφεύγουν στη βία, την απαξίωση, την κατοχή και την απαλλοτρίωση εντέλει των θηλυκών, ως πρώτων τη τάξει, αποικιοποιημένων σωμάτων. Τίθενται ερωτήματα όπως: Πώς αναπαράγονται και πολλαπλασιάζονται οι ηγεμονικοί ανδρισμοί και οι τοξικές αρρενωπότητες; Πώς οι θηλυκότητες αντιδρούν στην πολλαπλότητα της υπαγωγής και πώς ανταποκρίνονται στην πρόκληση της χειραφέτησης; Ποια η στάση μας ως ερευνητριών διαπροσωπικά, δημόσια και ψηφιακά σε όλα αυτά;

Προσκεκλημένες ομιλήτριες και ομιλητές παρουσιάζουν εθνογραφικές έρευνες και άλλες μελέτες περίπτωσης από τη σκοπιά της ανθρωπολογίας και στη συνάντηση αυτής με την ιστορία, την πολιτισμική και τη μεταποικιακή κριτική. Συνομιλώντας με τις κριτικές θέσεις της κοινωνικής θεωρίας και αντιμετωπίζοντας την πρόκληση του δημόσιου χαρακτήρα της ανθρωπολογίας -αυτής που εμπλέκεται εντός/εκτός ακαδημαϊκού περιβάλλοντος με όρους κοινωνικής ευθύνης- η φεμινιστική κριτική στην πράξη φαίνεται να ανοίγει ένα μονοπάτι για μια από κοινού δράση με την έρευνα.

Στους/στις συμμετέχοντες/ουσες που θα κάνουν εγγραφή στην παρακάτω φόρμα, θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης. Φόρμα εγγραφής: <https://forms.gle/AvPsV3TwiXLVmbrd6>

Τα σεμινάρια διεξάγονται ημέρα Δευτέρα και ώρα 16:00-18:00

Πλατφόρμα Σεμιναρίων: ZOOM

Link <https://zoom.us/j/8364531775?pwd=OVg3YVZlbnVCYWs3S0JYcEFGYIV1QT09>

Meeting ID: 836 453 1775 Passcode: KB2JKa